

ST·OLAV

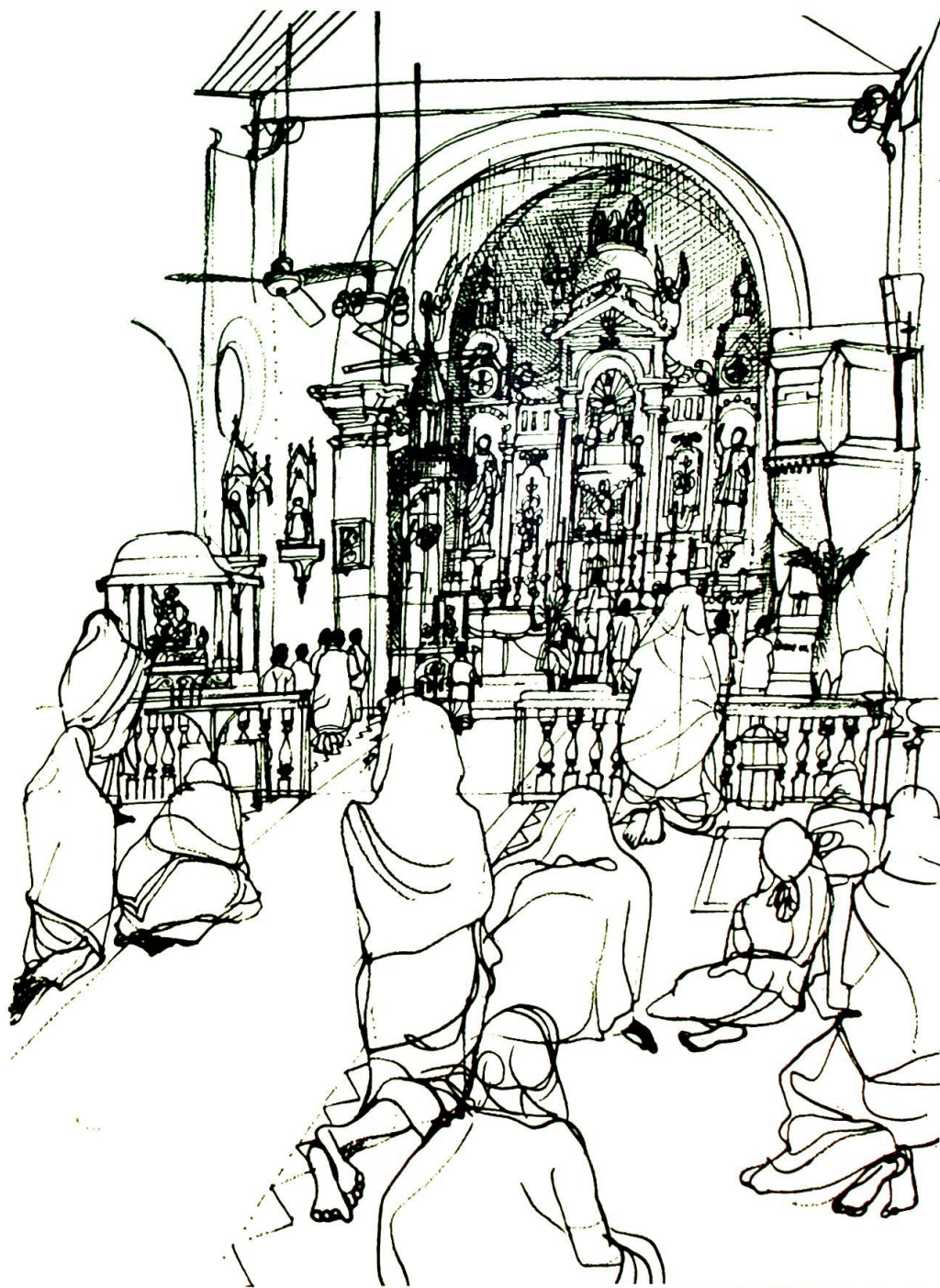
K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 2

80. ÅRGANG

27. JANUAR

1 9 6 8

BOMBAY: KIRKEN OG DE FATTIGE (side 24)

TRANSPLANTASJONER OG MORAL

RIO DE JANEIRO. Forholdet mellom Kirken og den brasilianske regjering må betegnes som problematisk — det nåværende styre ser ikke med glede på at katolske geistlige og legfolk engasjerer seg stadig mer i samfunnskritikken og kravene om reformer, i et land hvor klasseforskjellen er ubarmhjertig og nøden tildels rystende. Med det første åpnes en rettssak mot fjorten førende intellektuelle i Rio de Janeiro, anklaget for «undergravningsvirksomhet på det kulturelle område». Blant de anklagede er den kjente forfatteren Alceu Amoroso Lima, ledende katolsk legmann og medlem av den pavelige kommisjonen «Iustitia et Pax» («Rettfærd og Fred»). En av hans bøker, som nevnes i tiltalen mot ham, betegnes her som «et frontalangrep mot den brasilianske revolusjon av 1964».

MALTA. En blandet kommisjon av katolikker og anglikanere har holdt møte mellom 30. desember og 3. januar i Maltas hovedstad La Valletta. «Medlemmene av den blandede kommisjon,» heter det i et kommuniqué som er sendt ut fra møtet, «vil utarbeide en beretning som med det første skal forelegges paven og den anglikanske primas, erkebiskopen av Canterbury, dr. Ramsey. De er enige om ønskeligheten av en oppriktig samtale som bygger på Bibelen og de felles tradisjoner og sikter mot en gjenforening av de to kirker».

Gruppen, som består av 30 teologer fra begge kirker og ble opprettet for to år siden, etter avtale mellom pave Paul og erkebiskop Ramsey, har hatt møter i Italia og London, og har gjort oppsøksvekkende fremskritt i retning av en full forståelse om gjenforening mellom de to kirkesamfunn.

PRAHA. Den økende tendens blant kommunistiske funksjonærer i Tsjekkoslovakia til å ta del i religiøse seremonier, har fått det ideologiske parti-organet «Zivot Strany» til å stille spørsmålet om aktiv religiøs holdning er forenlig med medlemskap i det kommunistiske parti. Tidsskriftet siterer først statuttene for partiet, som forplikter ethvert medlem til å «bekjempe energisk alle uttrykk for den borgerlige ideologi, restene av den private eiendomsretts psykologi og religiøse og andre levninger fra fortiden». Religion kan ikke betraktes som en ren privatsak for partimedlemmer, mener tidsskriftet. Men det må tas i betraktning at det ikke er noen enkel sak å befri menneskene fra de gamle ideologier og vaner, og gi dem en marxistisk livsanskuelse i stedet. Av disse grunner kan partiet tolerere at også partimedlemmer, under visse omstendigheter, er troende, når de bare ellers oppfyller sine plikter mot partiet.

Helt anderledes stiller det seg for visse funksjonærer, som skjuler sin religiøse innstilling på sitt hjemsted, men deltar i religiøse handlinger når de oppholder seg annetsteds. (Prahaskirker er overfylte, fordi så mange der kan gå mer ubemerket til messe og nadverd.)

Bare når alle muligheter for en «omskoling» av religiøse partimedlemmer har vært brukt, og et rotfestet, aktivt religiøst liv forstyrres enheten og innsatsen i partiet, må en skride til eksklusjon, skriver bladet.

FORSIDEN

Kirken har drevet misjon siden den ble til, og alltid hatt omsorg for de fattige. Idag må den innse at både deres problemer og løsningen på dem har fått en ny målestokk.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	7.00 9.00	11.00 9.45 og 19.00
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355	11.00	9.30
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlm. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: St. Paul kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
Vår Frue kirke, Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterntg. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: St. Olavs kapell (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: St. Svitbun kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
St. Elisabeth hospital, Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteim kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eysteims sykehjem, Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nøtvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: Vor Frue kirke, Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 21 01	6.20	—
BODØ: St. Eysteims kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31. VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30)
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

DE GAMLE I BLANT OSS

Det var ingen stor overskrift, bare en liten notis av et leserbrev i en av Oslo-avisene. Til gjengjeld var innsenderen forarget: Han hadde sett en gammel mann med stakk, som tålmodig hadde stått i snefonnene og ventet på trikken. Mannen var heldig: Tilhengerens dør åpnet seg rett foran ham. Men så skjedde det: En gruppe hojende, puffende tenåringer trengte seg forbi og inn. Den gamle reddet så vidt balansen — kom seg da inn og med på et vis. *Stående* — de ledige sitteplassene var forlenget beslaglagt av den unge og bevisstløse vitalitet.

Episoden er grim. Men alt annet enn enestående. Hva er det som skjer med de gamle iblant oss? De har fått trygd. Men de henlever sine siste år, resignasjonens og de sviktende krefters vanskelige år, i et samfunn hvor oppdragsmønsteret for de unge tydeligvis mer og mer overser de gamle. Det har sine grunner: Tre-generasjonsfamilien i samme hus er idag et særsyn. Barn vokser bare sjelden idag opp med de eldre omkring seg i det daglige — forståelsen og hensynet til dem blir noe rent teoretisk. Der ligger noe dypt betenkelig, ja ubarmhjertig, i dette at så mange gamle mennesker får besøk av sine nærmeste i en institusjon, som om det å være opp i årene i seg selv var en slags sykdom.

For en god del år siden fikk vi besøk av en meget fornem ambassadør fra et gammelt, latinsk land. De sosiale forhold der han kom fra var ikke akkurat noe forbilde på omsorg for de svake i samfunnet. Desto mer urettferdig og utfordrende virket det, da han med dårlig skjult forakt sa: «Det er blitt meg fortalt, at i Deres land sender man oftest familiens gamle bort fra hjemmet og samler dem i særlige hus.» Akkurat slik ville vi jo ikke si det selv — for akkurat slik er det jo ikke. I norsk omsorg for de eldre ligger det atskillig innarbeidet humanitet: Utviklingen fra legde-institusjonen på bygdene til vår tids ofte imponerende pleie- og aldershjem er da sannelig ikke noe vi skal behøve å skamme oss over.

Men — der er et tungtveiende «men». I vår moderne mentalitets dyrkelse av ungdommen (og kunstige forlengelse av den!), mister vi ikke etter hvert sansen for ikke bare alderens verdighet, men også respekten for dens ydmykelser og prøvelser og ensomhet? Og blir vi ikke hermed ute av stand til å meddele den til barna og de unge i oppdragelsen?

Der er nå først den individuelle, menneskelige faktor. Det er hårdt å bli «avskrevet», selv om det skjer i vakre og komfortable omgivelser. Det slektledd som nå er i 70-årene fikk sin egen oppdragelse da århundret var ungt. Det var et strengt og nøysomt pliktsamfunn — en gjorde nytte for seg. De av oss som ferdes litt blant gamle forbauses kanskje over hvor dypt dette sitter: De gamle lider under å være unyttige, eller som de selv ofte sier: «Til byrde». Nettopp i denne travle, effektive tidsalder, da så mange av dem skyves mer eller mindre hensynsfullt inn på et «trivelig» sidespor, trengte de til det daglige vitnesbyrd fra sine egne om dette innlysende: At vi står i gjeld til de gamle, vi som har overtatt fruktene av deres slit. Der er også dette, som går enda dypere ned i men-

neskehjertet: Når livet langsomt siver ut av en selv, er det godt å se det nytt og ubrukt og løfterikt vitalt i ens eget kjøtt og blod — i barnebarn og oldebarn hver dag. Hvert eneste menneske har egentlig krav på å se *hele* livet også i sine omgivelser — en konsentrasjon av gamle er igrunnen en grusomhet, tross TV-apparatet, blomstene i vinduskarmen og familiefotoene på kommoden.

Der er dessuten de gamles funksjon i vårt felles livsmønster — som befolkningsgruppe. Sport og arbeidsførhet er ikke noe kriterium på menneskelighet — de «unyttige» kan gi oss noe som *de* alene forvalter. Om vi går riktig dypt i oss selv og i den samfunnstype vi har skapt «i aller beste hensikt» — da oppdager vi kanskje noe merkelig og skremmende: Vår tids mennesker lyver om døden og fusker bort alt som minner oss om det selvfølgeligste i verden — at våre liv har en slutt og at de derfor må være *fullbyrdet*.

Det er ikke bare kristendom, det er elementær menneskelighet og livsforståelse: Vi må langt mer bevisst ta de gamle inn i våre liv. For deres skyld — og for vår egen.

HRM.

Vincent van Gogh: «Den gamle mannen».

ET NYTT MORALSK PROBLEM:

JEG GIR DEG M

TRANSPLANTASJON AV ORGANER
- ET MEDISINSK FREMSKRITT SOM
HAR MANGE SIDER

Kirurgen overfører idag vitale organer.

Vi lever i en fantastisk tid. Nye muligheter og erfaringer av usedvanlig skjelssetende karakter velter stadig inn over den menneskelige familie, fra romferder til befolkningsregulering. Det nyeste i verdens oppmerksomhet er hjerte-overføringene. Dr. *Barnard's* operasjoner i Cape Town synes ikke bare å ha utløst et kappløp i der medisinske verden, hvor den tekniske mulighet for så store inngrep i den menneskelige organisme lenge har vært forutsett. De har utløst den ransakende uro over dette fremskrittets *moralske* side: Kan det forsvares? Tjener eller truer det mennesket som menneske? «Jeg skjenker deg mitt hjerte» — det var hittil et poetisk utbrudd. Idag kan det skrives i et testamente, som en gave sammen med fast eiendom, penger og løsøre.

Kirken, som alltid har hatt et skarpt og vaksomt øye for alt som rører ved de grunnleggende menneskelige kår, må danne seg en mening om de muligheter som nå åpner seg i kirurgien. Og her gjelder det å ta både det ene og det andre i betraktning. Som så mange andre teknisk-vitenskapelige bragder åpner også denne seg både på det beundringsverdige og det uhyrlige.

EN TRUSEL MOT MENNESKET

For å ta det siste først: *Farene* ved denne nye teknikk. Her er det nærliggende å feste seg ved hva en Nobelpristager i medisin, professor *Werner Forssman*, nylig har gitt uttrykk for, gjennom en artikkel i «Frankfurter Allgemeine Zeitung» som har vakt internasjonal oppsikt. Oppgavelsen av alminnelige moralske og etiske begreper er en for høy pris å betale, for å kunne overføre nye hjerter til utslitte mennesker, hevder han. Han peker på faren for at ærgjerrige kirurger ofrer organ-giverens liv, eller at forbrytere blir henrettet, så vitale organer kan overføres til andre mennesker, og at mottakerne blir utvalgt på grunnlag av rikdom, innflytelse eller politisk makt.

Professor Forssman, som er 63 år gammel og sjef-kirurg ved Düsserdorfs evangeliske hospital, er selv hjertespesialist. Da dr. *Barnard's* første pasient, *Louis Washkansky*, var død (men før *Barnard's* annen vellykkede operasjon), skrev Forssman at *Washkansky* døde fordi vår viten om immunitetens biologi ennå var for knapp. «Disse prosesser kan ikke kontrolleres med den samme sikkerhet som operasjonen på et menneske fordrer,» skrev Forssman, «og enhver som opererer un-

der slike forhold, overser kirurgens viktigste bud: *Nil nocere* (dvs. «skad intet»). Tiden er derfor ikke ennå moden for hjertetransplantasjoner.»

ET NYTT OMRÅDE

«I åndelig og moralsk-historisk forstand,» heter det videre i artikkelen, «trer vi nå inn på et helt nytt område. Hittil har bare to personer vært innblandet i den medisinske behandling — pasienten og legen. Men nå er en tredje person trukket inn i dette intime forhold, og denne person må, i hvert fall hvor det dreier seg om vitale organer som leveren og hjertet, uvegerlig dø. Det er i denne forbindelse uvesentlig om han dør ved et tilfelle (en ulykke f. eks.) eller ved frivillige og voldelige inngrep.

De juridiske konsekvenser er avskyelige, for hvor er sikkerheten mot ærgjerrigheten og lettsinnet, mot karaktersvakhet og jakt på sikker berømmelse? Er det ikke et grusomt skuespill når kirurgene i en operasjonssal setter en pasient i forbindelse med en hjerte-lunge-maskin, samtidig med at et annet operasjons-team av leger i værelset ved siden av står klar med kniven over en ung kvinnes bankende hjerte — ikke for å hjelpe henne, men i et feberaktig ønske om å skjære opp hen-

nes forsvarsløse kropp, for å redde ennå uskadede organer? Og forestill Dem et tilfelle hvor ti pasienter med samme immunitetsforhold ligger på et hospital og venter på at et offer for en bilulykke skal dø til deres fordel? Hvem skal i så tilfelle motta den kostelige gave? Den som er i stand til å betale mest for det livgivende organ? Den som har de beste forbindelser? Den som politisk sett er mest betydningsfull? Eller hvem —?

Enda verre tegner saken seg i politisk urolige tider, hvor der vil bli satt frem krav om en gjeninnførelse av dødsstraffen, og den tradisjonelle søknad om benådning vil bli forkastet for å skaffe donorer (givere) til vitale organer. Her vil henrettelsene ikke lenger bli utført av en bøddel, men i sterile klinikker av leger og kirurger, under bedøvelse. Fengslene vil bli forbedrede anstalter som leverandører av transplantasjons-materiale. Skyldige eller uskyldige ofre i en konsentrasjonsleir vil ikke lenger komme i gasskamrene, men opptre som «organ-banker», vel-føret og med omhyggelig lege-tilsyn. Da vil legene tilslutt være degradert til bødler, demoner og falne engler,» slutter professor Forssman.

OG NÅ: DE LYSE SIDER

Det er unektelig et uhyggelig skremmebilde den tyske kirurgen holder opp for oss, og det er konkrete advarsler som skal veies nøye. Ikke minst etterat i hvert fall ett land, Sovjet-Unionen, nå har erklært at de dodes legemer «tilhører Staten». Selv skriver jo Forssman i et land som minnes med gru SS-legenes hjerte-løse eksperimenter på levende mennesker — det hittil mørkeste kapittel i den moderne medisin.

Men noen motforestillinger melder seg ganske visst også under lesningen av Forssmans inntrengende advarsler. Er det ikke et nokså dystert bilde han gir av sine kolleger? Det er riktig at tilliten mellom

ITT HJERTE – ANNO 1968

pasient og lege i vår sivilisasjon er solid og nødvendigvis nærmest blind, og at denne tillit må bevares for enhver pris. Om sorgen for den sykes liv, uten sidehensyn og inntil siste håp om liv er ute, må fortsatt være en urørlig grunnregel i sykepleien. Ingen må ha skjellig grunn for å tro, at dersom de dødssyke blir innlagt på et hospital, vil de bli «brukt» som materiale for andre syke. Om nødvendig må denne tillit styrkes gjennom kontrollorganer utenfra. Likeledes er det riktig at et totalitært system kan misbruke medisinen hensynsløst, men det har vi ingen garantier mot uansett — transplantasjoner eller ikke. Er det ikke tenkelig, at de nye muligheter tvert om åpner tilsvarende perspektiver av nestekjærlighet og offer — at de simpelthen viser oss nye muligheter og veier i nestekjærligheten? «Ingen har større kjærlighet enn denne, at han gir sitt liv for den han har kjær» — et menneske som skal dø, og vet det, kunne kanskje få gripe den ytterste fliken av dette store, ved å gi det fortsatte livs mulighet til et annet menneske. Mange mennesker, kanskje de fleste, møter idag sin døds nødvendighet i bitterhet — uforsonet. Kunne det ikke gi en ny mening til livets slutt at en hjelper en annen til å leve? Bak oss ligger en uhyre *individualistisk* tidsalder, der mennesker ofte var fortvilet ensomme, både i sitt liv og i sin død. Om nå det medisinske fremskritt simpelthen tvinger oss til å se hvor solidariske og utlevert til hverandre vi mennesker egentlig er? Det er ikke bare realistisk, men også dypt pessimistisk å anta, at denne kirurgiske praksis, hvis den blir almen, bare vil aktivisere de negative egenskaper professor Forssman nevner, og som vi ganske visst må skape et effektivt vern imot. Den menneskelige familie står sammen i en kamp mot døden og lidelsen — de samme motiver som har gjort mange til blodgivere, og som ville gjøre de fleste av oss til blodgivere i en katastrofe-situasjon, kan ikke de også tenkes anvendt på transplantasjonene?

LEGENS SITUASJON

Transplantasjoner av den betydning er noe nytt. Den nærmeste tid vil bringe en verdensomfattende debatt om hva vi skal og kan gjøre, for å bringe denne nye, merkelige mulighet under etisk kontroll. Kirkene vil ha sitt å si, andre menneskesyn vil også gjøre seg gjeldende. I siste in-

stans vil vi få en lovgivning som kanskje vil måtte endres gjennom de nye erfaringer. Sikkert synes det i hvert fall, at *legens* situasjon forandrer seg dramatisk. Han er ikke lenger så entydig og saklig sikker i sin gjerning som han var — ansvaret og avgjørelsene vokser til skremmende dimensjoner og engasjerer ham ikke bare som fagmann, men som menneske med en bestemt forståelse av hva mennesket er, og hva liv og død innebærer. En kan forstå at mange leger idag viker tilbake for den rolle som selve medisinen utvikling lar

oss skimte konturene av. Men rollen påtvinger seg. Transplantasjonene er noe som alle mennesker og hele samfunnet må ta stilling til og ta ansvaret for. Men ganske særlig blir det interessant å se hva legene selv sier, når ettertankens fulle kraft slår ned i medisinerens leir. Kunne det være, at den «objektive», rent faglige medisins dager er talte, og at fra dette naturvitenskapelig nøkterne miljø tvinger det seg etter hvert frem en ny og alvorlig undersøkelse av hva mennesket er og hva livet egentlig innebærer?

Legen i samfunnet: Tillitsforholdet må bevares.

livstid er blitt så intimt portrettert og har uttalt seg så tydelig, også i ømtålige spørsmål. Resultatet er blitt et nærbilde av paven, som definitivt bryter med alt snakk om hans tvilrådighet og kompromissvilje. Han er klar og fast som en stålklunge. Og hans personlighets- og dannelsesstype er en helt annen enn den man har forestilt seg — i en viss mening kunne man si at han er den minst italienske av alle paver i moderne tid.»

DET UANTAGELIGE MIDDEL

■ For den som husker sin vemmelse ved voldsforherligelsen under siste krig, angsten og protesten mot at norsk ungdom skulle oppdras til å utfolde seg i voldshandlinger til verdens forbedring, må det fortone seg gåtefullt at en idag på alvor må diskutere voldsteorier og terror-programmer med den unge slekt. Det synes sikkert også A-politikerken Guttorm Hansen. Men han vet vel hva han gjør, når han i bildebladet «Aktuell» (13. januar) vier sin ukentlige spalte «Synsvinkelen» til problemet. Han finner — som vi selv — at der er ikke bare en grense, men en avgrunn mellom det å forstå vold, ut fra innsikt i dens forutsetninger, og å hylde og fremme vold, og den særlige mentalitet den forutsetter:

«Vold har vært og er ennå i dag et politisk middel. Kan hende vil det alltid være slik der det finnes undertrykkere og undertrykte. Men volden må ikke bli gjenstand for hyllest og bifall. Det er ikke et eventyr ved «Che» Guevaras død i Bolivias urskog. Et liv i slit, i blod og svette, et liv der døden er fast gjest hver time på dagen. Heroisk kanskje, men ikke et eksempel. Å drepe mennesker, å ta liv, for aldri så god en sak kan aldri bli en god ting. Nødvendig kan det være av og til, riktig kan det også fortone seg, men derfra og til å hylle vold som prinsip er å gi seg på vandring inn i voldets verden.

Å leve i voldets verden er å leve på det Arthur Koestler kaller «det tragiske plan» i motsetning til hverdagens, fredens samfunn som ofte ligger på «det trivielle plan». Hverdagen er ikke spennende nok for mange. Og likevel er det sant det Olav Duun sier et sted: «For den som ser kjem kvar dag som en gåve».

Krigstidens ungdom, den som nå er mellomgenerasjonen i verden, har sett nok av krigen, opplevd vold mer enn nok. Det vi måtte, det måtte vi, men de fleste opplevde vel ikke krigen som et eventyr, opplevde vel vold som det det er, en fornedrelse, størst for den som øver vold, minst allikevel for den som blir utsatt for den. Midt under krigen satt Nordahl Grieg, selv aktiv i krigen, og skrev disse vakreste strofene han skrev i all sin krigsdiktning:

*«Velsignet hver bombe som skrånet
inn i et gotisk byggverk,
når bare et barn ble skånet».*

Respekten for livet, for menneskets integritet, for dets selvrespekt må være bærende prinsipper gjennom vårt liv. Er det ikke det vil alt forspilles.»

Ikke vet vi om han blir hørt av dem som mest trenger til så sindige ord. Men de blir ikke mindre sanne for det:

«Det er grunn til å advare dem som roper hurra for dem som sier at geværets tale nå er den eneste som kan høres. Ennå mer grunn til å advare når hyllesten når frenetiske høyder slik at man også selv roper på våpnet. Vi kan ikke leve som mennesker når vi hyller vold, vi kan forstå, vi kan se at desperate menneskers siste utvei til frihet og menneskeverd er vold, men vi skal ikke, må ikke hylle det.»

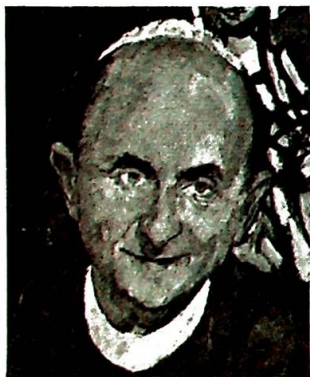
HØST I SINNET

■ Forfatteren Johan Borgen hører som bekjent til dem som, mildt uttrykt, kan «få sagt det». Blant annet fordi hans egne uttrykk ikke alltid er så milde. Det fører til dagsaktuelle litterære gnister, som noen vil tolke som dikterens klarsyn, andre som en forlengelse av erfaringen: God dikter — dårlig politiker. Lese ham gjør de alle — og med glede. Her kan en under-skrive det gamle ord: «Stilen — det er mannen». En Borgen-tekst røber seg selv etter noen ganske få anslag — fort, nervøs og antenne-vår som den er.

I Den norske bokklubbens organ «Bindestrecken» (et godt bevis på at en reklametrykksak kan bli så god at en gjemmer på den), har Johan Borgen noen typisk sorgmuntre og selvironiske

SAMTALER MED PAVEN

■ For mange, sikkert også i den katolske kirke, er paven umiddelbart mer en institusjon enn et levende menneske. Dette til tross for at vi har hatt noen usedvanlig «personlige» og skarpt profilerte skikkelser på Peters stol i vårt århundre. Johannes XXIII forsto riktig nok de fleste spontant, nettopp som menneske. Paul VI's mer sammensatte personlighet er kanskje ikke så lett tilgjengelig. Desto større interesse måtte det vekke, da en av Paul VI's venner, Paris-professoren Jean Guitton, som representerte det katolske legfolk på Vatikankonsilet, nylig utgav en bok med tittelen «Dialoger med Paul VI». Det er en meget respektfull bok — Monsieur Guitton er i formen en herre av den gamle skole og full av ærbødig hengivenhet for sin venn

Giovanni Battista Montini, milaneseren og redaktørsønnen. Sitt manuskript forela han for pave Paul, som ikke hadde noe å innvende mot offentliggjørelsen. Under den litt høytidelige samtale møter en så en annen Paul VI, enn han som i Vatikanets hevdvunne geistlige retorikk (adskillig mer nøktern, forresten, enn de foregåendes, og med undertoner av inderlighet og bekymring) henvender seg til «Byen og Verden». Monsieur Guittons samtalepartner er et

menneske med privatmeninger, om kunst og litteratur, om samtid og fortid. Det er to kultiverte og beleste humanister som samtaler, ikke minst kommer pave Pauls nære tilknytning til fransk åndsliv godt frem — likeledes hans filosofiske interesser.

I en omtale av boken (Morgenbladet) 2. januar) stiller den svenske forfatteren dr. Sven Stolpe innledningsvis spørsmålet: Hva slags menneske er den nåværende pave egentlig?

«I begynnelsen av sin regjering møtte pave Paul VI kritikk og mistenksomhet. Var han en verdig efterfølger av den store Johannes «den gode»? Man kan se sporene av denne mistenksomhet i Gunnel Vallquists serie om konsilet, som er oversatt til flere sprog, der hun bl. a. tror å vite at paven i et berømt tilfelle skulle ha lest opp feil manuskript — nemlig en falsk tekst som den svarte kurien i sin reaksjonære iver skulle ha gitt ham istedenfor hans eget. Dette var nu bare et — formodentlig fransk — rykte. I siste bindet av sin serie har også Vallquist nyansert sin tidligere oppfatning. Mange har måttet gjøre som hun.

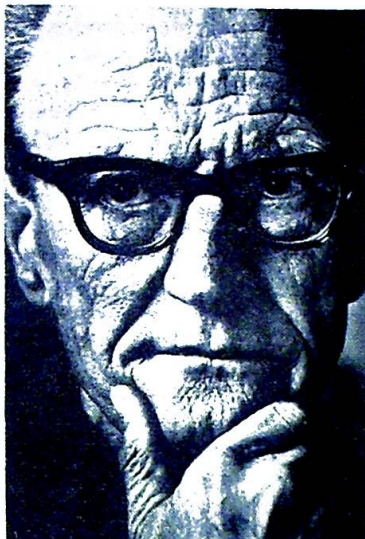
For den som kjente Paul VI som biskop var alle slike mistanker fra begynnelsen av urimelige, ja latterlige. Å fremstille denne mannen som en kompromisserende, kjølig kirketaktiker, som for enhver pris ville stå seg godt både med reaksjonære og reformvirende, viser at man ikke kjenner hans person, som ved mange anledninger har trådt frem helt klart med ganske andre, skarpe og selvstendige trekk.

I virkeligheten er Paul et moderne menneske i en helt annen betydning enn den tidløse, gode gubben Johannes, som fra alle synspunkter viser seg som en rørende og gripende anomali i vår tid (men som sikkert kommer til å bli husket som en av historiens mest betydningsfulle paver).

Det er en meget uvanlig bok, forbausende åpenhjertig, som inneholder en rekke meningsvekslinger mellom paven og den franske professoren om kirkens og det kristne livets fundamentale problemer. Det har visseilig aldri hendt før at en pave i sin

betraktninger under titelen «Mot mørket». Så godt kan det skrives om høstmørket i våre gater og i våre sinn:

«Neste morgen — jo det var skjedd. Vår kveldsgate dekket med et seigt slim av to deler vann og tre deler forhenhværende løv. Og trærne der oppe? Ikke et blad tilbake. Jo ett, la oss si ti. Det økte bare ødseligheten. Himmel og hus hadde ligget så lenge bak tak og vegger av løv at vi hadde glemt de var til. Nå sprang husene frem, lik settstykker bak sceneteppet som blir dradd fra. Himmelen bredte sin øde uendelighet over oss med flyktende bomulldotter etter nattens regn. Naturen har tatt gardinene ned. Skal her fraflyttes? (På dette tidspunkt er det man oppdager at verden er full av skjærer). Nei, her skal ikke flyttes. Her skal blis. Hunden og jeg skal ikke til Mallorca, ikke til Kanari, til reisebyråenes sol og vin. Fordi vi dyrker den aristokratiske forakt for folkets symboler? Ingenlunde. Fordi vi liker fraværet av sol. (Vinen kjøper vi på polet.) Fordi vi liker mørket. Det er godt å dykke inn i, synes vi. Som en slags beskyttelse. Mot hva? Akk, hva trenger vi ikke beskyttelse mot: en verden som ikke vil la oss i fred. Vi er jo skribenter, blant annet det. Dessuten en slags mennesker, hunden og jeg. Vi lider av — heter det verdens-samvittighet? Det hjelper jo så lite. Og hva gjør skribenten med verdens bedrøvelighet? På fagspråket heter det han engasjerer seg. Setter seg besluttomt til sin maskin og kapper hodet av president Johnson f. eks. Et finger-grep, så er det gjort. Så gir han gamle Ho sin støtte. Og se hvor trygg han blir i salen i samme nu, den gode Ho. Du store Min, nå skal her ris!

Avmakt er det han føler, skribenten. Hans ord når til neste hjørne, i beste fall. Den gamle Ho med sitt tynne skjegg — lik en mager vinterbekk over hakens klippe — han får aldri vite hvor trygt han sitter takket være oss, og hva LBJ angår så er han lykkelig uvitende om attentatet og toer uførtødent sine hender til Aftenpostens lyst og Dagbladets vrede.

Avmakt føler vi, hunden og jeg. Det er derfor vi dykker inn i mørket. Flykter vi? Også det. Men ikke bare det.

I mørket kan man stundom tenke, det er det med mørket. Mørke tanker da? Ikke bare mørke. Men mørket kan være som et hus for tanken. Mørket har mange vegger. Flukten til mørket er en flukt til. Ikke bare fra. Og deri ligner den ikke flukten ut i naturen med de vide himler. Et skjulested med andre ord? Innrømmet. Mennesket må gjemme seg av og til. Det har vi en av våre årstider til: høsten. Vi går ikke i hi i høsten. Vi inntar føde, tenker tanker. Hjelper det verden? Ikke påviselig. Men kanskje tror vi i de lysere stunder at tanker fra mange mørker inngår en slags forening. At når de kommer til uttrykk — ja så er de som bitte små bekker som sildrer fra alle kilder langt inne i myrene. At slike bekker møtes og danner elver, danner floder, skaper fosser. I dem bor det makt.»

LIVSSYN TILLATT?

■ Hva en nå ellers kan finne på å si om statsråd Kjell Bondevik, ubemerket og stillfarende har ikke egentlig hans ferd over Kirke- og undervisningsdepartementets glatte gulver vært. Noen ser i ham en dyktig, fast og smidig departementssjef. Andre har ham under nærmest konstant ild. Det ville være merkelig om det var anderledes: Uansett hvem som bekler denne særlige ministerstolen, vil han — mer enn noen av sine regjeringskolleger — måtte trække på ømme tær. Kirke og skole er nemlig markerte livssynssaker, kulturliv likeså, enten en liker det eller ikke. Og statsrådene, hvem de så er, må forutsettes selv å ha et livssyn. Det går ikke ubemerket hen, i et folk med så store spenninger i livsmønsteret og verdi-tradisjonene som

vårt eget. Blant dem som løper storm mot Bondevik, er det noen som klager over at kirke- og undervisningsministeren skal være så «livssynsbelastet»(!). Dem gir «Vårt Land» et redaksjonelt svar (16. januar) som ikke helt savner argumenter:

«Statsråd Bondevik er etter Arbeiderbladets utsagn «sterkt livssynsbelastet». At livssyn er belastning forekommer oss noe fremmed. Her må det vel være ett bestemt livssyn det gjelder. Man må gå ut fra at eksempelvis en Lars Moen, en Bergersen og en Helge Sivertsen hadde et livssyn da de satt på samme taburett. Men det var åpenbart det rette. Man hørte aldri fra det hold noen kritikk over at Lars Moen, som ikke engang var medlem i statskirken, bestyrte Kirkedepartementet. Ikke engang Arbeiderbladet kan vel se det som helt usannsynlig at det iblant kan inntreffe at det sitter en kirkestatsråd med et personlig kristent livssyn i dette departement. Eller mener bladet at dette er en belastning?

Etter bladets mening har kirkeministeren bukten og begge endene, både når det gjelder delingen av departementet og kulturpolitikken. Han er en sterk mann, med meningers mot. Men vi tror ikke at han makter å få Regjeringens øvrige medlemmer til å danse etter sin pipe eller å påføre dem noen form for «livssynsbelastning».

Meningsterror, fra den ene eller den annen kant, er dessverre bevislig ingen umulighet i det demokratiske Norden. Tilstandene hos vår østlige nabo Sverige gir et tilstrekkelig tydelig eksempel på det — der borte er folk med kristent livssyn nærmest en slags kulturlivets pariakaste og blir skremmende ofte satt effektivt utenfor. Vi bør ikke ønske oss disse svenske tilstander. Hverken fra den ene eller den andre av fløyene i vårt brede livssynsregister. *Frater Candidus.*

LEGMANNSRÅDET

Som nye medlemmer i Legmannsrådet for Oslo katolske bispedømme har Biskopen, med virkning fra 1. januar, utnevnt Søster *Intemerata*, som representant for søsterkongregasjonene (etter sr. Helene Margrethe), *Kjell Ruyter* som representant for Mariaholm-komiteen, professor *Dagfinn Føllesdal* og advokat *Anna Louise Beer* som nye medlemmer uten representasjon. *Aimee Wedset* ble gjenvalgt som representant for ungdomsorganisasjonene og *André Bongard* som økonom. *Fru Brita Paus* blir stående i rådet ett år som viseformann. Til ny formann i Legmannsrådet ble utnevnt dr. *Hans C. Christensen*.

FRA BISPEDØMMET

PATER OTTO J. HANSSSEN, O.F.M. er fra 21. januar i år løst fra sin stilling som 1. kapellan ved St. Hallvards menighet i Oslo. Han er fra og med samme dato ansatt som rektor for Vår Frue kirke på Marias Minde i Bergen.

PATER RONALD HOLSCHER, O.F.M. er ansatt som 1. kapellan ved St. Hallvards menighet i Oslo med virkning fra 15. april i år.

† *JOHN W. GRAN*
Biskop av Oslo

«DEN KATOLSKE TRO»

er navnet på den nyeste publikasjon fra St. Olav Forlag. Det er en kortfattet tros lære, utarbeidet av den katolske kirkes sekretariat for samtalen med de ikke-kristne, som imøtekommer savnet av en grei og oversiktlig fremstilling over hva katolikker tror. Den er godt egnet som et første svar til de mange som spør seg (eller oss) hva den katolske tros overbevisning egentlig omfatter — for katolikker er den et godt og lettfattelig «repetisjonskursus» i barnelærdommens hovedtrekk. Den norske utgaven er forsynt med et forord av pater H. Rieber-Mohn.

H.

KARDINALEN ER TIL Å

BARBARA WARD OG KARDINAL HEENAN

Englands katolske primas, John kardinal Heenan, erkebiskop av Westminster, er tydeligvis avgjort til å snakke med. I den spenningsfylte overgangstid de engelske katolikker nå erfarer har han, som visst få andre kirkeledere, brukt den særdeles åpne og friske samtale som middel til å få frem hva han har på hjertet. Da en ung katolsk legkvinne, Mrs. Rosemary Haughton, offentlig klaget over adskillig sviaktende geistlig forståelse for legfolks liv i den moderne verden, svarte kardinal Heenan: «La oss forsøke å lage en bok sammen!» Som sagt, så gjort. For

en måneds tid siden forelå resultatet, boken «Dialogue» (Forlaget Geoffrey Chapman, London). Det er enslags grundig og åpenhjertig brevveksling, der ikke bare formene («Dear Father John» og «My dear Rosemary»), men også innholdet er noe utenom det vanlige.

Nylig samtalte en annen fremtredende engelsk katolikk, den kjente sosialøkonomen Barbara Ward og kardinalen i det britiske fjernsynet. Emnet var «World Poverty» — fattigdommen i verden som en utfordring til oss alle. Det følgende er noen utdrag av det som ble sagt.

KARDINAL HEENAN: — Vi skal samtale om fattigdommen i verden, som en utfordring til oss kristne og forøvrig til alle mennesker som har en tro på Gud. Kunne De, Barbara, begynne med å si oss hvordan De ser på hele dette problemet?

BARBARA WARD: — Det synes for meg som om det utgjør en spesiell utfordring til oss som kristne, fordi vi tilhører de rike nasjoner. Det er i det nordatlantiske område, dette utsnitt av verden som er kristent (eller skulle jeg si: som har vært det?), at vi finner ikke bare rikdom, men rikdom i fortsatt vekst. Jeg undres på om folk flest egentlig begriper i hvilken grad vi blir rikere for hvert år som går. Det er en ny situasjon. Aldri før i menneskenes historie har en gruppe mennesker eller samfunn gått så jevnt og støtt frem i rikdom. Det er altså det første vi må fastholde, at vi er uhyre rike, og let annet . . .

KH: — Et øyeblikk! Kunne De ikke først fortelle meg én ting: Vi vet hva det innebærer å være rik, men jeg tror mange ikke oppfatter hva vi mener med «fattig». De som har reist så meget . . .

BW: — Javel. De to-tredjedeler av jordens folk hvis økonomi må moderniseres, fordi den fremdeles savner rikdommens nødvendige forutsetninger, slikt som produksjon, maskiner, blomstrende jordbruk, veier, elektrisk kraft — hele grunnlaget for materiell velferd — er også folk som må regne med en gjennomsnittlig levetid på 30 år — vår er nå 70. Fremdeles vil trolig to av fem barn hos dem dø. De vil være plaget av sykdommer i en god del av sitt liv, mens vi selv blir stadig sunnere. Noen av oss blir kjørt ned i trafikken, hva de er spart for, men nettopp sykdommene undergraver hos dem den

styrke som vi utfolder i vår dyktighet, vår helse, vårt overskudd. Så har vi boligene. Jeg innrømmer at folk i tropene trenger ikke samme husly som vi selv, så det er vanskelig å sette opp absolutte krav. Men hva jeg tenker på, er denslags «boliger» vi ser i Calcutta — nemlig en firkant på fortauet hvor en kan sove, altså ikke en gang innendørs. Eller hva vi ser i «favel-laene», de sør-amerikanske byenes forferdelige slumstrøk, der de lapper sammen noe av gamle sekkefiller, tomme bensinkanner og denslags for å få et tak over hodet, og kunne oppdra en familie. Det er denne motsetning, denslags fysisk elendighet, vi må ha i tankene når vi snakker om fattigdom.

KH: — Når vi tenker på vanskelig-

hetene i vår eget land, de boligsøkende for eksempel, så glemmer vi vel at selv deres krypinn er et slags paradisi, i forhold?

BW: — De er palasser! Og så er overbefolkningen en annen side av hele saken. I Puerto Rico, for eksempel, finner vi skur som er bygget ut over havet, fordi det ikke er avsatt grunn til så billige boliger. Helseinspektørene blir sjøsyke, fordi husene svaier og gynger, og i slike skur kan de finne fem-seks familier pr. rom! Enda har jeg ikke nevnt det viktigste: At flertallet av barna er underernærte. Med andre ord: Sultegrensen er ennå ikke nådd, men for stadig fler mennesker i verden er hungeren en mulighet i de kommende ti år, og den stadig mer utbredte underernæring er kanskje det farligste tegnet på fattigdommens fremmarsj. For om det er sant at mennesket lever av Guds ord, ikke av brød alene, så er det nå brødet vi må begynne med. Og her er den store sviakt.

KH: — Her er to ting jeg vil vi skal samtale om. Den første er hva vi best kan gjøre for å imøtekomme verdens nød, og det annet er hvor vi kommer inn, De og jeg som katolikker, og hele kirken. Men først: Hva mener De, som økonom, at vi kan gjøre?

BW: — Egentlig mener jeg at vi må gå løs på problemet på samme måte og med de samme midler som vi har anvendt for å løse det hos oss. I og for seg var

Hva u-landene trenger til er en langt mer storstilt hjelp enn Vestens rike land ennå har bekvemmet seg til å gi dem. Tragedien ved Vietnam-krigen er ikke minst, at her blir et typisk fattig u-land med rike muligheter lagt øde, som ledd i den ubarmhjertige strategiske, økonomiske og «ideologiske» drakampen om hvem som skal sikre utviklingen, og hvordan. Resultatet for Vietnams utpinte folk blir det gamle: Lidelser, fattigdom og død.

SNAKKE MED...

OM VERDENS FATTIGE OG VI

vår egen slum for 150 år siden nokså lik «favellaene» av idag. Med andre ord: Det som er hendt i vår vestlige verden er at vi ved teknisk og vitenskapelig innsats har funnet utveier til å få mer for mindre. Vi kan nå produsere 50 tonn hvete hvor vi før frembragte ett tonn. Vårt energisystem, som nå i økende grad nyttiggjør seg atom-energien, lover oss ubegrensede muligheter. Vi eier altså et system som produserer rikdom. Hva to tredjedeler av menneskeheten trenger, er adgang til et slikt system, så jordens modernisering kan fullføres. Det er ikke noe mysteriøst ved dette.

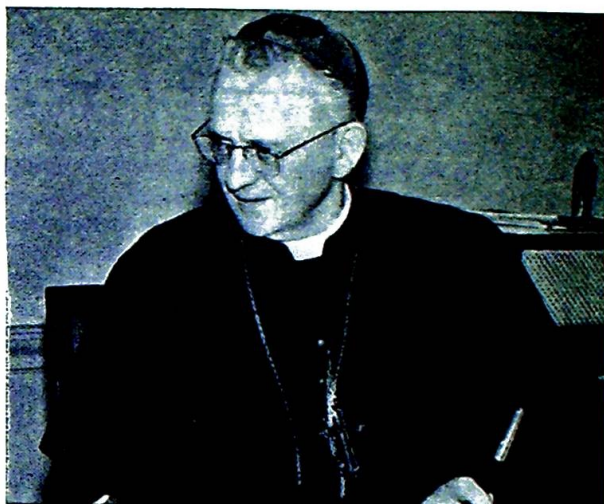
Selv om det blir et virkelig problem i fremtiden, så kan en ikke i øyeblikket si at der fødes for mange barn, det kunne en heller ikke si om de fattige i Victoriatidens England. Men jeg tror det kommer, og at en familiepolitikk som bringer befolkningsøkningen under kontroll er vesentlig — avgjort. Men det kommer ikke i første rekke nå. Det som i øyeblikket er vesentlig, er at disse folk får adgang til de moderne strukturer i teknologien og jordbruket, i industrien og hele registeret av undervisning og vitenskapelig fremskritt. Det er mulig — det viste seg jo mulig for oss. Men der er en enorm tidsforskjell på ca. 100 år mellom vår Atlanterhavs-verden, som er utviklet på denne måten, og utviklingslandene.

KH: — Før vi kommer til spørsmålet om hvordan kirken skal kunne øve innflytelse på hele denne situasjonen, vil jeg spørre: Hvordan tror De at vi kan få stormaktene, som bruker så mye av sine inntekter på rustninger, på forsvaret, til å anse dette som problem nr. 1 — viktigere enn endog forsvaret?

BW: — Jeg har ganske visst en og annen idé om det. Men først vil jeg si litt om hva jeg synes de kan gjøre før vi mobiliserer folkemeningens press. Vi vet hvordan det var mulig for oss, i løpet av omkring 100 år, både å frembringe denne industrielle revolusjon og nå frem til en rettferdigere fordeling av godene. Vi innførte beskatninger som medførte at rikdom ble overført fra de velstående til de fattige. Vi satset på utdannelse, som innebar større innsikt og dyktighet hos de fattige. Lønningene gikk opp, sosiale goder og trygd kom til — overskuddet ble fordelt likeligere. I etterkrigstiden, hvor Keynes' økonomiske ideer har vært fremherskende . . .

KH: — De må forklare oss hva dette med Keynes' ideer går ut på.

Kardinal Heenan får her en katolsk legkvinne med stor ekspertise til å forklare fattigdommens utfordring.

BW: — Igrunnen betyr det at et lands regjering satser på full sysselsetning og stimulerer en efterspørsel som sikrer en rolig og sikker økonomisk utvikling. Folk får arbeide og mulighet for å utdanne sine barn. Nå vet vi hvordan det kan gjøres. Men vi har aldri anvendt det i verdensmålestokk. Det finnes ikke noe verdensomspennende skatte-system.

KH: — Hvem sikter De til med «vi»?

BW: — De rike nasjoner, som oppdaget dette for sin egen del. Jeg skulle ønske de ville anvende på verden som helhet den politikk som de har sett lykkes hos dem selv.

KH: — Ville De regne Sovjetunionen blant de rike nasjoner?

BW: — De er i hvert fall langt på vei til å bli det. Og Japan, selvsagt. Jo — de må begge regnes med.

KH: — Grunnen til at jeg nevner Sovjetunionen er følgende: I øyeblikket ser den store, rike verdensmakt, USA, og den andre kommende makt av samme art, Sovjetunionen, meget fiendtlig på hverandre, og for hver penny de legger ned i utviklingshjelp satser de, la oss si to hundre dollars på det militære forsvaret.

BW: — Helt enig. Det er også årsaken til at freden og sosial rettferdighet går hånd i hånd. (Når de rike nasjoner sier at de) vil gi én prosent av nasjonalinntekten pr. år til den store oppgave som heter utviklingen av den tilbakeiggende del av verden, så rører det ikke engang ved disse landenes rustninger. Det innebærer bare at vi blir rikere litt langsommere — jeg kan ikke se noe imponerende offer i det. Mellom jul og påske for eksempel, eller i fastetiden . . .

KH: — Akkurat. De fortalte meg engang tidligere, da vi diskuterte disse tingene, at bare forskjellen, altså økningen fra ett år til det andre, i USA's rikdom ville være nok til å løse alle Indias problemer?

BW: — Tja — tallene taler for seg

selv. Den amerikanske nasjonalinntekt er £235.000 millioner.

KH: — En gang til, takk. Og langsomt!

BW: — £235.000 millioner — to hundre og trettifem tusen millioner pund. I 1965 la de tretten tusen millioner pund til sin nasjonalinntekt. Det er mer enn hele Indias nasjonalinntekt. Det var ekstra inntekt det året. Hvis vi nå tar hele den vestlige verden, så øker vi våre inntekter med noe slikt som 23.335 tusen millioner pund pr. år. Pr. år! Og så kan vi velge. Selv om vi ikke legger det altsammen i rustninger, hva med vår kosmetikk, våre veddeløp og lotterier, vårt alkoholforbruk, våre spekulasjoner, alle de storartede tingene vi holder oss med . . .

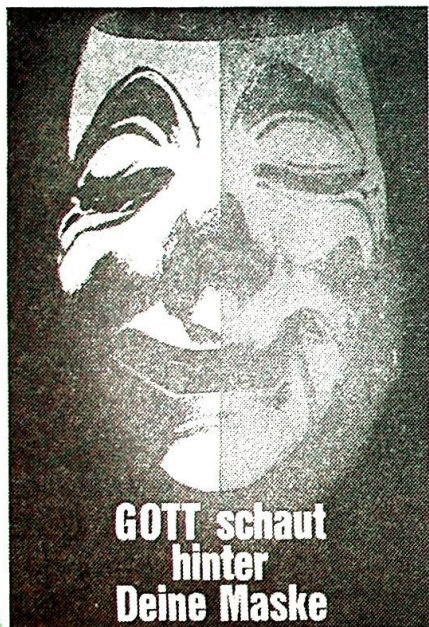
KH: — De husker at under konsilet opptok dette konsilfedrene svært meget: De velstående nasjoners ansvar for de fattige. Etter konsilet ble den store kommisjonen for Rettferd og Fred nedsatt, ut fra den tanke at, som De selv sier, de to tingene må gå hånd i hånd. De var også en av de to kvinner paven utpekte som rådgivere og medlemmer av kommisjonen. Vil De si litt om den kommisjonen?

BW: — Ja, dette bringer oss jo rett inn i hva vi som kristne må gjøre med dette problemet. Hva jeg håper av kommisjonen er først og fremst at den utfører en oppdragende gjerning, eftersom denne rike del av verden er så «efter-kristen» som den er. Jeg skulle tro at de kristne utgjør et aktivt mindretall på kanskje 15—20 %. Men hvis de opptrer som en virkelig aktiv minoritet, hvor alle de kristne samfunn faktisk arbeider sammen og med full innsikt i saken — tenk på hvilken pressgruppe de utgjør! Mitt første poeng blir derfor: La oss sette oss inn i sakene. La oss sørge for at de kristne hører til dem som kjenner problemene og forstår motsetningene i alt dette.

(Fortsettelse i neste nr. av «St. Olav». Samtalen er hentet fra det irske månedsskriftet «The Word».)

PLAKATER MED MENING

Vi bestormes med reklame og plakater. Det er en tannpasta vi skal bruke, en film vi må se, en reise vi burde unne oss. I Tyskland finnes det noe som heter «Evangelisch-Katholische Film- und Plakataktion». Det er en instans som vil legge noen korn evangelisk salt inn i all denne bastante masse-påvirkning av mennesker, og vekke litt til eftertanke midt i hverdagen. På plakatsøyler og oppslagstavler, murvegger og plankegjerdet kan en plutselig, i den tysk-sproglige verden, få en liten velkommen påminnelse som appellerer mer til hjertelaget enn til kjøpekraften. Her er tre av foretagendets nyeste produksjoner — egentlig blinkskudd alle tre.

«GUD GJENNEMSKUER DIN MASKE»

«**M**asken» — den rolle vi spiller, på jobben, blant venner og kjente, i familien: Det skjeve forhold til medmenneskene som så ofte er en mer eller mindre etablert livsløgn. Samlivets «lek» og komedie, med dens forfengelig og «hvite løgner».

Kortere kan det visst ikke uttrykkes, at fordi Gud er Sannheten, er det i ham at vi kjenner oss selv. Vårt sanne jeg, det er det som Gud ser, og som vi så utstuderet behendig ofte skjuler for andre. Det er nemlig et «jeg» som trenger til barmhjertighet, tilgivelse, tålmod — en kjærlighet som forsoner. Og den kjærligheten

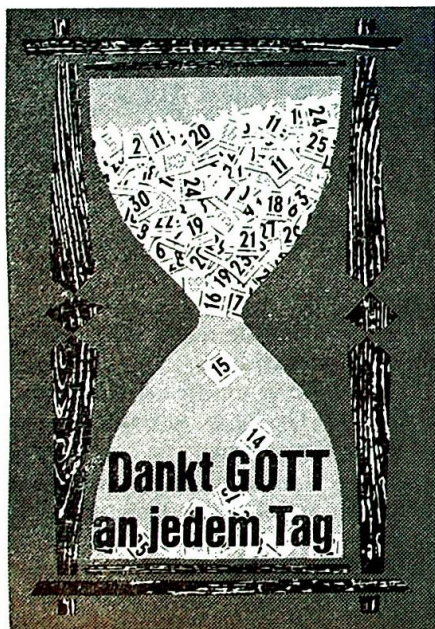
TIL ABONNENTENE

Takk for kontingent som innbetales i disse dager. Men vennligst bemerk at bladet har EGEN postgirokonto: Nr. 20 46 48.

Denne bes benyttet bare for bladet St. Olav og ikke for betalinger til bokhandelen. Og så — takk til alle som skriver tydelig navn på talongen!

Med hilsen
ST. OLAV's eksp.,
Akersv. 5, Oslo 1

føler vi oss ikke så trygge på hos våre medmennesker. Derav masken: Vi tror *den* skal skaffe oss noe bedre: Anerkjennelse, beundring, sympati, posisjon, prestisje. Mellem to mennesker blir visst ordene: «Jeg har gjennomskuet deg!» *alltid* oppfattet som en fornærmelse. Så ille står det til med oss. Så slagferdig kan en plakat minne oss om det.

«TAKK GUD HVER DAG»

Takknemligheten er en av hjertets mest frigjørende krefter. Livet skulle være en lovsang, fordi livet er gave. G. K.

Chesterton — den glade engelske katolikk — skriver etsteds, at da han var barn, gjorde hans bestefar et dypt inntrykk på ham ved å si: «Jeg ville takke Gud for livet, selv om jeg visste at jeg var fortapt.» Så alvorlig kan et menneske ta selve det å være til — det stiller vår sutring og våre «frustrasjoner», vår bortskjente «vantrivsel» og våre «fritidsproblemer» i et underlig og avslørende lys. Det var også *Chesterton* som skrev de festlige og sanne ord, om at på julemorgen takker vi Gud som barn, for de fine gaver vi finner i våre strømper, opphengt over peisen. Men som voksne glemmer vi å takke Gud for de to deilige ben vi *hver* morgen finner i våre strømper! (*Hans* ben var kanskje ikke så «deilige», men de bar ham gjennom et liv som bare øket hans takknemlighet).

«GI GAMLE MENNESKER TID»

Visst er de langsomme og omstendelige, ofte. Og vi — vi har jo så liten tid, om vi skal rekke frem i tide til det magesåret eller det hjertebesværet som blir flere og fleres skjebne. De gamle lever mest i fortiden, den som vi bare kjenner gjennom bøkene. Og selv den beste bok er en død ting. Vi løper omkring i vårt kjøpmannskap som maur i en tue — det er et evig «derfra-og-dit» i meget små sammenhenger, som plutselig blir så merkelig uvesentlige både for oss selv og for andre når fjæren en dag plutselig ryker, og vi ikke lenger «må» ditt eller datt. I de gamles ord kan vi få et helt liv i tillegg til vårt eget, likesom en lever et nytt liv etter sitt eget i barna. Og hva betyr det ikke for *dem* — de gamle — at deres minner kan få en aldri så liten plass i vårt liv og vår interesse?

Jo — det ligger visst både tanke og hjerte bak disse plakaten.

Reklame og plakater i kirkens tjeneste er ganske visst en ny forkynnesform — noen husker et klosset oppslag av hjemlig

OBS: To viktige boknyheter!

1. A NEW CATHECHISM — Catholic Faith for Adults. Den meget omtalte nederlandske katekismen er nå godkjent fra Vatikanet i sin opprinnelige form! Tysk og nederlandsk utgave skaffes i løpet av kort tid, og **engelsk utgave kan leveres med en gang: 509 sider, kr. 35.—.**

2. JEAN PAILLARD: **Nærmere til Paulus.** Den kjente fransk-svenske dominikaneren har skrevet en bemerkelsesverdig «dialog» med den omstridte apostelen. Da boken utkom i Sverige ble hele opplaget solgt ut på kort tid.

Dansk utgave foreligger nå: 386 sider, hf. kr. 39.60.

Kjøp bøkene i:

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48
Åpent kl. 9—16, lørdager til 14

GODT OM NORSK PROTESTANTISME

«MINERVAS KVARTALSSKRIFT» JUBILERER

«Minervas Kvartalsskrift» er ti år. Det er noen imponerende årganger det har bak seg, tidsskriftet har med rette vakt nordisk oppsikt og anerkjennelse, som det fornemste vi har her hjemme. Ordet «fornem» bør ellers ikke skremme noen — det betyr ikke tilbaketrukket. «MK» har nemlig på sin reflekterte måte, stadig kastet et langsiktig lys over det samtidsaktuelle — noen ganger så bølgene forplantet seg til dagspressen. Jubileet er blitt behørig markert med blomster og lovord til magister *Lars Roar Langslet* og hans stab. Men selv feirer redaksjonen tiårsdagen ikke ved å telle sine laurbær, men ved å vise at de ennå i høy

grad kan. Jubileumsnummeret er en 130 siders samling studier over Den norske kirke og dens situasjon, en usedvanlig velredigert problem-rapport å legge på bispers, presters og legfolks bord — og ikke å forglemme kirkestatsrådets! Det er et paradoksalt, men gledelig tidenes tegn at et tidsskrift hvis redaktør er katolikk, stimulerer så mye konstruktiv og klar selv-ransakelse i den hjemlige evangelisk-lutherske stats- og folkekirke som dette heftet vitner om. Som debatt- og reform-opplegg vil det kunne ha langtrekkende betydning, i en tid da det gjærer både i samfunnet og i kirken, for ikke å nevne forholdet mellom dem. Egentlig savner vi et par-tre emner som rettelig hørte med: Kirken og arbeiderverdenen (den industrialiserte livsform), Kirken, misjonen og U-hjelpen, og Kirken og krig-fred-problematikken. Men når det er sagt, dukker en med appetitt inn i artiklene og finner mye som fengsler en.

Nils Heyerdahl formidler en levende og spenningsfylt samtale mellom professor *Leiv Aalen* og lektor *Bernhard Hagtvedt*

fabrikat: «GÅ TIL GUD MED DINE PROBLEMER - MILLIONER ER BLITT HJULPET.» Så kort skal det visst helst ikke sies idag, for å bli forstått. Så enkel er ikke plakatkunstens psykologi. Den evangelisk-katolske tyske aksjonsgruppen har forstått noe avgjørende: Det moderne massepublikums mentalitet. Den påminnelse de — i en moderne form — gir ga-

tens forjagede mennesker om hva det kristne menneskesyn ville legge inn i våre travle sinn, og dermed i vårt forhold til det mer eller mindre anonyme medmenneske, er ganske anderledes riktig i anslaget. Ingen trylleformel. Snarere et vitnesbyrd om at det å være menneske er noe større enn vi ofte husker på.

KAN NOEN HJELPE?

Enslig herre og vordende pensjonist trenger et sted å bo fra kommende sommer. Helst Oslo eller nærmeste omegn. For moderne leilighet betales god leie og stort innskudd.

Henv.: Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71.

R.I.P.

Vår kjære medsøster Sr. Erica Maubach, hensov i Herren 9. januar 1968 på St. Franciskus Hospital, Stavanger.

Den døde anbefales til de troendes forbønn. Hun ble gravlagt i Stavanger. R.I.P.
St. Franciskus Xaverius-søstrene.

Rejser under katolsk ledelse i 1968

Skt. Annæ Rejser.

9. april—16. april (påskan) FLY Rom. 8 dage 925 kr.

5. juli—19. juli FLY Rom—Sorrento. 15 dage 1275 kr.

29. sept.—13. okt. FLY Firenze—Assisi—Rom. 15 dage 1275 kr.

Program og alle opplysninger: Lærerinne frøken Annie Rastrup, Amagerbrogade 45, 2300 København. Tlf. SU 86.

Pastor d'Auchamps Rejser.

7. juni—21. juni FLY Firenze—Assisi—Sienna. 15 dage 1275 kr. Ledere: Fru E. Schwartz og Pater Duclos.

5. juli—25. juli TOG Ravenna—Rom—Assisi. 21 dage 1375 kr. Ledere: Fru E. Schwartz og Pastor d'Auchamp — eventuelt individuell hjemreise.

13. sept.—27. sept. FLY Rom—Assisi. 15 dage 1275 kr. Leder: Pastor d'Auchamp.

Program og alle opplysninger: Revisor Schwartz og frue: Ø. Farimagsgade 18, 2100 København, eller Pastor d'Auchamp, Vandtaarnsvej 5, 2860 Søborg, tlf. 690301.

«Den nordiske Valfart med fly til Lourdes» — Bispedømmets pilgrimsreise.

27. juni—3. juli. 7 dage 880 kr. — særpris for syge (Asile Notre Dame): 725 kr. Gejstlig leder:

Msgr. Knud Ballin. Læge og sygeplejersker følger de syge.

Program og alle opplysninger: Fru L. Samson, Barsehøj 25, 2900 Hellerup. Tlf. GE 6341. Eller Translatør Lerche Nielsen, Bredgade 69, 1260 København. Tlf. PA 2539.

«Bær hverandres byrder», Gal. 6, 2.

CARITAS

Oslo bispedømmes sosialarbeide.

Send din gave til:

CARITAS, Fagerborggt. 17, Oslo 3.

Telefon 69 30 15

Postgiro 202 088 - Bankgiro 40/42.696

Kontaktklubben for eldre og enslige

åpent hus hver onsdag kl. 11—15,
i Europahjemmet, Fagerborggt. 17 II,
Oslo 3.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	Hammerfest
St. Franciskusøstre- nes Moderhus	
Øyenklinikken	Hønefoss
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	Lillestrøm
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	Tromsø
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia Hosp.	Trondheim
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	Tønsberg
St. Magnus prestg.	
St. Elisabeth Hosp.	Tønsberg
Vår Frue Kirke	
Bispegården	Tønsberg
St. Olavs Kirke,	
Bispegården	Tønsberg
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	Tønsberg
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

om «Luther og lutherdommen». Universitetslektor *Peter Wilhelm Bøckman* skriver om «Kirke og folk i Norge» — en klar status for kirkenes selvforståelse i forhold til samfunnet. Universitetsstipendiat *Inge Lønning* tar opp statskirkeproblemet og skriver mange nøkterne ord om åndens og institusjonenes problematiske ekteskap. Hans artikkel rommer meninger og iakttagelser som ikke pakkes inn eller avrundes til alminneligheter. Eksempelvis denne:

«Imidlertid er det tydelig at den pietistiske linje befinner seg i en krisesituasjon. Den sosiale strukturendring som i sin tid dannet forutsetning for vekkelsen, har for lengst gjennomgått nye forvandringsprosesser, som er i ferd med å rive grunnlaget bort under det 19. århundres «vennesamfunn». Samtidig er det teologiske grunnlaget for denne løsning av kirkeproblematikken blitt katastrofalt redusert i nyere tid. Hvis det idag styres videre som om intet hadde hendt, er det — mulige kort-siktige gevinster til tross — den sikre selvutslottelses politikk.»

Tydeligere kan det visst ikke sies, når en først skal røre ved en av grunnpilla-

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Enerhauggt. 4 - Tlf. 67 23 83

Kontortid 11—13.

Alle dager unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSK BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i

Akersvn. 5, 1. etg. Tlf. 20 72 26

Menighetspleien

har midlertidig sitt kontor på St. Josephs
Institutt hver onsdag fra kl. 11—12.

Oslo Katolske Bibliotek

Akersvn. 5, Oslo - Tlf. 20 72 26

Åpent hver dag unntatt lørdag kl. 11-13.

Mandag—Onsdag—Fredag også fra kl.
17—19.

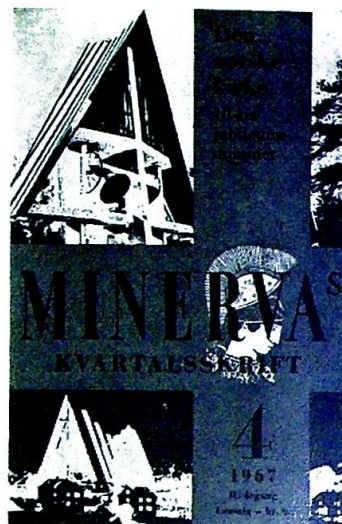

KATOLSK INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prosjekt.

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

rene i norsk kristendom. Hans artikkel ender i et nølende spørsmål: «Kanskje gis der en vei mellom de to ekstremer i norsk tradisjon, statsreligionens og privatreligiøsitetens? Det er i så fall den rette.»

Lektor *Trygve Bull* skriver, med vanlig friskhet og logikk om «Et kristent folk?» Artikkelen er på samme tid preget av skepsis overfor den nedskrevne og sløve vane-kristendommens åndelige gehalt, og sans for styrken i kirkenes tradisjon og krav på å legge frem en helhetsforklaring over menneskelivet i en tid da menneskene lider under en sprengt og oppstykket livsfølelse. Professor *Nils Alstrup Dahl* behandler i sitt bidrag «Kirkenes intellektuelle dilemma» hele det brennende spørsmålet om åpenbaring og moderne mentalitet — hans artikkel peker langt ut over den hjemlige situasjon, som han jo også med sitt amerikanske professorat, nå har lagt bak seg. Her skimter vi konturene av et teologiens og troens nærvær i nutidsmenneskets orientering. Lektor *Victor Hellern* behandler emnet «Hjem — kirke — skole» — ikke minst advarer han betimelig mot at religionsundervisningen i en kristen skole isoleres som «kirkenes dåpsundervisning innenfor en ellers angivelig «nøytral» undervisning. Alle skoler er «livssynsskoler» — åpent eller fordekt. Og så lenge en opprettholder statsskolen som en erklært kristen skole, har det prinsipielt vidtrekkende konsekvenser. I lengden aktualiserer det vel friskole-alternativet, mer overensstemmende med FN's

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 7. februar: Messe i St. Olavs kirke kl. 19.

Deretter samvær i foreningslokalet.

GENERALFORSAMLING.

Alle interesserte damer er velkomne.

menneskerettighets-erklæring, enn vår nåværende konfesjonelle statsskole. Dr. theol. *Helge Fæhn* skriver kyndig om liturgien, og forskningsstipendiat *Andreas Aarflot* om «Den hellige uenighet» — den famøse «spenningen i norsk kristenliv». Det er sprengfarlig stoff, behandlet med adskillig åpenhet. Cand. theol. *Øivind Foss* behandler dialogen mellom kirken og de intellektuelle og antyder nye muligheter for kontakt, og professor *Jacob Jervell* skriver kloke ord om forkynnelsens situasjon: Hvordan kan nutidsmennesker høre og oppfatte kirkens bibelbundne budskap?

Det allsidige heftet rommer ellers artikler om det foreslåtte kirkeråd (ved dr. *Per Lønning*), bekjennelsestroskapen oppfattet som en hemske av outsidersen (dr. *Arild Haaland*) og de økumeniske problemer (forlagssjef *Øivind Seip Berggrav*). Også de teologiske universitetslæreres bekjennelsesplikt og den norske kirkes forhold til massemediene får sin behandling.

Spesialnummeret om Den norske kirke er ikke den eneste vektige trykksak denne vinter, om den norske protestantismes aktuelle status. Men den er den allsidigste, i en stor og viktig prosess, der mange planer og håp for fremtiden blir til. Heftet bør oppbevares og brukes, blant annet

BORT MED STATSKIRKEN?

Forholdet Stat—Kirke er igjen i forgrunnen i vår hjemlige kulturdebat. Epoke forlag har funnet det oppportunt å utgi en samling korte artikler, skrevet av typiske eksponenter for de ulike syn i debatten. Artikkelen er velskrevne og lettleste og tar opplagt sikte på det brede lag av folket.

«Dagen»s redaktør *Arthur Berg*, meto-distprest *Kaare Lunde*, Dagbladets innenrikspolitiske kommentator *Arve Solstad* og vår egen pater *Rieber-Mohn* er alle ut fra forskjellige synsmåter mot statskirkeordningen i Norge. Statskirkeprest *Inge Lønning* forsvarer den nuværende ordning, ut fra rent praktiske vurderinger og ut fra

mangelen på noe annet praktisk alternativ.

Tilslutt gir prest ved Domkirken i Bergen *Stein Eirik Foss* en interessant idé-historisk oversikt over statskirke-debatten her i landet, en artikkel som med fordel kan leses først. Denne lille artikkelsamlingen kan utmerket godt tjene som håndbok for alle de som er interessert i problemstillingen: Kirke—Stat i vårt land.

Harald Taxt.

Bort med Statskirken?
En artikkelsamling redigert av *Henry Notaker*.
A/S Epoke forlag.
90 sider. Oslo 1967.

som studiebok for både de enkelte interesserte og for gruppearbeide, av mennesker som tar seg kristendommens og kirkens tarv i vårt land til hjerte.

brm.

«MINERVAS KVARTALSKRIFT»

kommer fire ganger i året. Spesialnummeret om Den norske kirke koster kr. 6,—.

BERGEN

**Gode
Bergens-
firmaer**

MØHLENPRIS BAKERI

S. Aakre

Tlf. 11 616

BERGENS GJÆRDENEFABRIK A/S

Montering av gjerdet

Tlf. 15 522 - 14 731

Gjertsen
i Småstrandgaten

BOKHANDEL BERGEN

FLYGEL - PIANO ORGELFABRIKK

Jacob Knudsen

Dan Hansensgt. 9

CARL HARTWIG A/S

Utstyr for leger

og sykehus

BRODERI SERVICE

Kunststopperiet «Special»

A. Nagell Olsen og R. Finne

Telefon 15 892

BERGEN

Torvblm. 1

**DIDR.
MEHN - ANDERSEN**
LEGE- og SYKEREKVISITER
Bergen

WILLY BJARNOLL

MALERMESTER

Tlf. 75 573

UR

hos

FINCKELSEN

I Nygårdsgaten v/Eldorado
og

i Sletten Shopping Senter

Peter M.

KOLDERUP

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

KIM

Wallendahl

MSGR. ARNE SUND 70 ÅR

Sognepresten i Haugesund, monsignore *Arne Sund*, fyl-
ler 29. januar sytti år. Han er født i Drammen, be-
gynte teologiske studier ved Universitetet i Oslo, men
fortsatte dem — etter sin konversjon — ved Propaganda-
kollegiet i Rom fra 1920, hvor han i 1926 tok sin teolog-
iske doktorgrad. I sin lange prestegjerning har han virket
ved de katolske menigheter i Oslo, Molde, Hamar, Tøns-
berg og i de senere år i Haugesund. Dessuten har han un-

dervist ved St. Sunniva-skolen i Oslo, og vært sekretær
ved Oslo Apostoliske Vikariat 1926—29. I 1943 utga han
en samling meditasjoner, «Nærmere Gud». Som den eldste
av de norskfødte katolske prester og for sin trofaste gjer-
ning gjennom årtier ble han i 1964 utnevnt til paveelig
kammerherre med titelen Monsignore.

Monsignore Sund er en mann av fredelig lynne og elsk-
verdig gemytt. De mange som i årenes løp har kjent ham
rundt om i våre katolske menigheter, vet at han gjerne
tar tingene lognt og med et smil — vennlig og forekom-

BERGEN		
A. K. EGGE A/S Frukt og grønnsaker En gros	<i>a.s. Vernøe & Gulbrandsen</i> FOTOSERVICE - BERGEN	
<i>Hos oss finner De alt i</i> Undertøy - Sengestyr FABRIKUTSALGET A/S		JACOB L. BERSTAD Kontorutstyr Bergen - Oslo
Johan H. BENZON A/S En gros - Telefon 10 106	<i>Bestikkmonstre som vekker beundring for sine eksklusive designs, vakkre former og utførelse.</i>	<i>Theodor Olsens Efff.</i> JUVELER SMÅSTRANDGT 4 SØLVVAREVERKSTED
A/S Kr. Madsens Bok- og Papirhandel Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482 BERGEN	Odd Kländerud RØRLEGGERFIRMA Kroken 8 Tlf. 15 682	
<i>Eches Fødehandel</i> NYGÅRDSGT. 19	HOPSDAL & DAHL A/S Aut. Installatør, Radio- og Utstyrforretning TORNØEGÅRDEN - BERGEN	K. & J. SOLHEIM Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pølsefabrikk Solheimgt. 25 Tlf. 99 016 Bergen
ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»		
FORSIKRINGS-VEIELSKAPET VENTA STIFTET 1888 SAMMENSLUTTET MED ÆOLUS og <i>Bergens Brand</i>	A/S MARGARINCENTRALEN	JOHAN AKSDAL A/S BERGEN «Karavane» Kaffe-Brenneri
<i>Bergensmeieriet</i>		<i>Martens</i> BRØD OG KAKER TIL HVERDAG OG FEST

mende når en trenger ham, men også en mann som trives med ensomhet, lesning og stillhet.

Adskillige er de som har personlige grunner for å sende sin hilsen til prestegården i vestlandsbyen på festdagen, og ønske ham helse og krefter også i årene som kommer.

NYE KARDINALER I KURIENS LEDELSE

Pavens kurie blir stadig mer internasjonal, etterhvert også i ledelsen. Fra Rom meldes at kardinal *Alfredo Otta-*

viani er trådt tilbake fra ledelsen av Kongregasjonen for Troen og Læren. Han etterfølges av erkebiskop *Seper*, den jugoslaviske primas. Kardinal *Pizzardo* overlater ledelsen av Kongregasjonen for seminarene og høyskolene til franskmannen Msgr. *Garrone*. Kardinal *Testa* etterfølges i ledelsen av Kongregasjonen for de orientalske kirker av sveitseren kardinal *von Fürstenberg*. Og kardinal *Masella* overgir toppledelsen i Kongregasjonen for sakramentene til amerikaneren erkebiskop *Brennan*.

OSLO

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II
Tlf. 33 36 24 - Oslo
Tlfgr.adr.: RUSTFRIKNUT

THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI

Bernb. Getzgate 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

MALERMESTER

Otto Foerster

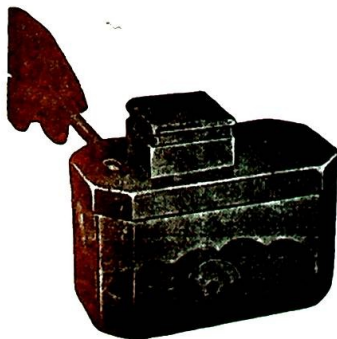
utfører allslags maler- og tapetserarbeide.
Tlf. 21 69 06

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05
Privat 55 77 87 - 69 43 72

«KLAR»

Fåes i banker over hele landet

Melitta
KAFFEFILTER

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvøi 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen
TOYENGT 2, Oslo

TÅSEN BOK OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

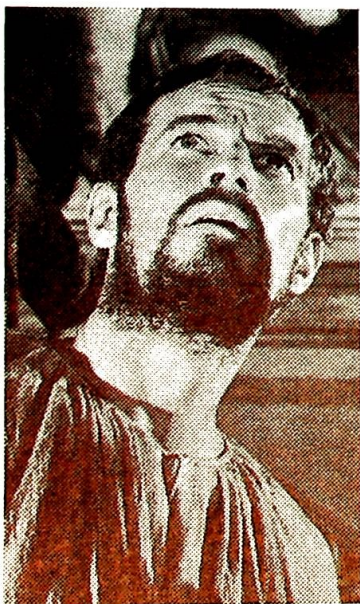
ØVRE SLOTISGATE 8, OSLO

AMERIKANSK MICHELANGELO

Britten Sir Carol Reed, som har regissert «Han skapte en verden», har laget noen gode filmer, men det begynner å bli lenge siden (den mest minneverdige var kanskje «Den tredje mann» med Orson Welles, etter Graham Greenes roman). Hans nyeste film, bygget over Irving Stone's amerikanske bestseller om renessansens største billedhugger, Michelangelo Buonarotti («The Agony and the Ecstasy»), hører i hvert fall ikke til hans bedre. Superfilmens vanlige klisjeer er litt for mange i dette produktet, som virker — bortsett fra noen farverige slag-scener i en kornmark — merkelig uoppfinnsomt iscenesatt og fotografert. Reed har konsentrert handlingen — fremdeles noe langdrygt — om en krise i Michelangelos liv: Den innbitte kampen med pave Julius II om et oppdrag han egentlig avskydde, men gjennomførte med en gigantisk anstrengelse og uimotståelig geni — dekorasjonene i Det sixtinske kapell.

Michelangelo var et slags overmenneske, og samtidig angstfull, tragisk og forvridt i sin livsfølelse. Filmen streifer bare meget diskret de dype disharmonier i hans natur og kjærlighetsevne. Paven var på sin side en profan fyrste, og veldig både i sin kunstglede og i sin ustanselige krigføring med naboen. Forholdet mellom de

Charlton Heston — skjønner neppe hva han har malt.

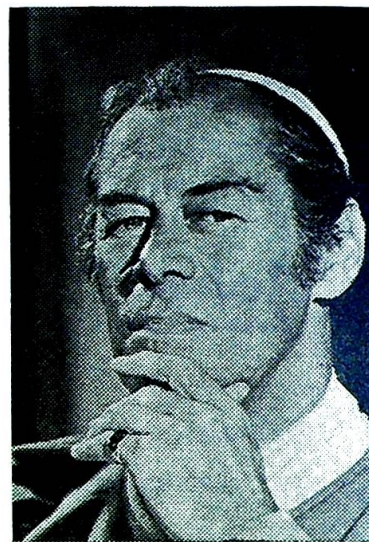
OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontingent o. l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo. Tlf. 20 72 48.

to har utvilsomt vært stormende — den første var en uregjerlig, titanisk kunstner-natur — den andre en vanskelig og tyrannisk oppdragsgiver.

Reed har satset på kampen og respekten mellom disse to menn, — det øvrige i filmen er staffasje, om riktignok praktfull sådan, hver gang vi beveger oss i Det sixtinske kirkerommet. Filmen står og faller derfor — dessverre nokså meget det siste — med besetningen av disse to roller. Charlton Heston er riktig ille som Michelangelo. Denne amerikanske muskelmannen, med sine stereotype grimaser og gester fra film til film («Moses» — «El Cid») virker alltid som om han kommer rett fra amatør-showet i en militærbrakke — fra ånden og dramaet i en Michelangelos liv og kunst står han milevidt. Etterhvert blir det en smule ulidelig å se ham klyve opp og klyve ned stillasene og få maling i øynene, mens han ligger der oppunder taket. Dialogen blir riktig slem hver gang den skal gi ham «filosofi» i munnen — han virker som han ikke helt skjønner den selv, tross all dens overfor-ekling av en slik skjebne.

Rex Harrison er en subtilere skuespiller, men hans verdslighet og profane lader er av et moderne merke — det minner mer om viddet og stilen hos hans professor Higgins (i «My Fair Lady»), enn om en ødsel og krigersk renessanse-pave. Hvordan det stridbare forholdet mellom Julius II. og billedhuggeren nå har vært, slik kan det ikke ha artet seg — dertil er de psykologiske anakronismer for mange. Det blir av og til pinlig platt under pave-skruddet.

Det beste ved filmen er faktisk en «prolog» i skjønne bilder, av rent dokumentarisk art. Her møter vi steder og verker i Michelangelos liv, fotografert med fin sans for lys og skygge. I dem levde skaperen av Pietà og Peterskirkenes kuppel, av

Rex Harrison — en moderne Julius.

Mediceernes gravmæle og Capella Sixtinas overveldende tak-Bibel. Senere i filmen ble det et litt for generende innslag av løyer og grimaser, longører og grunne dypsindigheter, til at den farverige historien helt kunne komme til sin rett.

ELVIRA MADIGAN

er en svensk film som hadde fortjent en grundigere omtale enn ovenstående, dersom det ikke nå og da var viktigere for en kritiker å peke på hvorfor det dårlige er dårlig, enn hvorfor det gode er godt. Filmen tar sitt utgangspunkt i en avisnotis om ulykkelig kjærlighet mellom en garde-løytnant og en sirkusartist engang omkring århundreskiftet, og hever «banaliteten» til den store, sommerlige poesi. Et finstemt og fremragende fotografert filmverk — gjennomvevet av Mozarts overjordiske musikk. Pia Degermark er storartet i den kvinnelige hovedrolle.

brm.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., Helge Erik Solberg, Gunnar Magnus og Jan Cato Mollestad.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annonser: 10 dager før utg.dagen 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648